YOSHLARNI MILLIY G‘URUR VA VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH – ZAMON TALABI

Karimov K. A.
Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi milliy instituti "Inklyuziv ta’lim-tarbiya metodikasi ilmiy-tadqiqot" bo‘limi boshlig‘i, pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent

Annotatsiya. Ushbu maqolada yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, uning asosiy tamoyillari, metodik yondashuvlari va amaliy mexanizmlari tahlil qilinadi. Bugungi globallashuv sharoitida yoshlar ongiga milliy qadriyatlar asosida vatanparvarlik tuyg'usini singdirishning dolzarbligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: yoshlar, vatanparvarlik, tarbiya, ma'naviyat, milliy qadriyatlar, fuqarolik pozitsiyasi, ijtimoiy mas'uliyat.

Аннотация. В данной статье анализируются роль патриотического воспитания молодежи в развитии общества, его основные принципы, методические подходы и практические механизмы реализации. Обосновывается актуальность формирования у молодежи чувства патриотизма на основе национальных ценностей в условиях глобализации. Особое внимание уделяется развитию духовно-нравственных качеств, активной гражданской позиции и социальной ответственности молодого поколения.

Ключевые слова: молодежь, патриотизм, воспитание, духовность, национальные ценности, гражданская позиция, социальная ответственность.

Abstract. This article analyzes the role of patriotic education of young people in societal development, its fundamental principles, methodological approaches, and practical implementation mechanisms. It substantiates the importance of fostering patriotism among youth based on national values in the context of globalization. Particular attention is paid to the development of spiritual and moral qualities, active citizenship, and social responsibility among the younger generation.

Keywords: youth, patriotism, education, spirituality, national values, civic engagement, social responsibility.

Har qanday jamiyat o'z kelajagini yoshlar timsolida ko'radi, ularga berilayotgan ta'lim-tarbiya sifati esa, davlat taraqqiyoti va barqa-

rorligining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv, axborot xuruji, g'oyaviy tahdidlar davrida yoshlarda milliy o'zlikni anglash, Vatanga sadoqat, tarixiy xotiraga hurmat, ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni shakllantirish – dolzarb vazifalardan sanaladi.

Vatanparvarlik – bu faqat rasmiy bayonot yoki tantanali so'zlar emas, balki yurt taqdiriga befarq bo'lmaslik, uning taraqqiyotiga amaliy hissa qo'shishga intilish, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, xalq tarixidan faxrlanish kabi yuksak fazilatlarning uyg'unligidir. Demak, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash – bu faqat pedagogik vazifa emas, balki ijtimoiy-ma'naviy jarayon, milliy xavfsizlik va mustahkam fuqarolik jamiyatining kafolatidir.

Vatanparvarlik nafaqat yurtga muhabbat, balki uning taraqqiyoti, osoyishtaligi va tinchligiga o'z hissasini qo'shish, yurt sha'nini himoya qilishga tayyorlik, tarixiy xotiraga hurmat va milliy qadriyatlarga sadoqatdir. Bu tuyg'u har bir insonda bolalikdan shakllanib boradi va hayot davomida mustahkamlanadi.

Vatanparvarlik tushunchasining mazmun-mohiyati vatanparvarlik yurakka singgan yurt tuyg'usi, jamiyatga bo'lgan sadoqat, xalq manfaatini shaxsiy manfaatdan ustun qo'yishdir. U quyidagi tarkibiy qismlar orqali namoyon bo'ladi bularga. Milliy g'urur – xalq tarixiga, ajdodlar merosiga hurmat, fuqarolik mas'uliyati – qonunlarga itoatkorlik, ijtimoiy faol bo'lish, fidoyilik – yurt mustaqilligi va taraqqiyoti yo'lida xizmat qilishga tayyorlik, ma'naviy barkamollik – halollik, poklik, odoblilik, xushmuomalaliklar kiradi. Bu fazilatlar bolalikdan boshlab, oilada, maktabda, jamiyatda izchil ravishda shakllantirilishi lozim. Yana bir vatanparvarlik tarbiyasining asosiy yo'nalishlari biri, Oilaviy tarbiya hisoblanadi oila – jamiyatning eng muhim bo'g'ini bo'lib, bola birinchi ma'naviy saboqni aynan oilada oladi, ota-ona o'z harakati, yurish-turishi, yurtga bo'lgan munosabati orqali farzandiga namuna bo'ladi, ota-onaning vatanga mehr, ajdodlar ruhiga hurmat, o'zligini anglab yashashi – farzandda vatanparvarlik tuyg'usini uyg'otadi.

Maktab va oliy ta'lim tizimi, ta'lim muassasalari vatanparvarlik tarbiyasining tizimli asosidir bo'lib maktab va oliygoh darslarida Tarix, adabiyot, “Ma'naviyat asoslari” fanlari orqali milliy ong mustahkamlanadi; Sinfdan tashqari tadbirlar, davra suhbatlari, adabiy kechalar, sport musobaqalari orqali yoshlar ongida jamoaviylik, fidoyilik, milliy iftixor tuyg'usi shakllanadi; Harbiy sport to'garaklari yoshlarni vatan himoyasiga tayyorlaydi.

Axborot vositalari va internet makoni Zamonaviy yoshlar ko'proq virtual olam orqali axborot oladi. Shuning uchun ijtimoiy tarmoqlarda vatanparvarlikni targ'ib qiluvchi kontentlar: qisqa videoroliklar, mo-

tivatsion lavhalar, milliy qahramonlar haqida hikoyalar tayyorlash va tarqatish juda muhim.

Davlat va jamoatchilik tashkilotlari “Yoshlar ishlari agentligi”, “Ma'naviyat va ma'rifat markazi”, “Mahalla” jamg'armasi kabi tashkilotlar tomonidan yoshlar uchun mo'ljallangan harbiy vatanparvarlik lagerlari, seminarlar, vatanparvarlik festivallari, ijtimoiy loyihalar tashkil etilishi yoshlar tarbiyasida muhim rol o'ynaydi.

Milliy qadriyatlar va tarixiy meros asosida tarbiya Yurtimiz tarixida buyuk siymolar – Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Zahiriddin Muhammad Bobur, Alisher Navoiy kabi shaxslar o‘z vatani uchun jon fido qilgan, ilm-fan, adabiyot, davlat boshqaruvi sohasida ulkan yutuqlarga erishgan. Ularning hayoti, ijodi, davlatga sadoqatiyoshlar uchun ibrat maktabidir.

Milliy qadriyatlar asosida tarbiya Milliy urf-odatlar, til, din, tarixiy meros va buyuk ajdodlar xotirasi – yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning asosiy tayanchi hisoblanadi. Ular misolida fidoyilik, jasorat, bilimga chanqoqlik va millatga sadoqat tarbiyalanadi. Shuningdek, Ona tilimizga hurmat, urf-odat va an'analarni saqlash, mahalliy liboslar, milliy taomlar, xalq ijodi namunalarini qadrlash orqali ham vatanparvarlik tarbiyasi mustahkamlanadi.

G'oyaviy tahdidlarga qarshi immunitet shakllantirish Bugungi kunda ayrim g'arblik g'oyalar, begona madaniyat, individualizm va erkinlikni noto'g'ri tushunish, diniy ekstremizm singari xavf-xatarlar yoshlar ongini zaiflashtirmoqda. Ularga qarshi quyidagicha yondashuvlar samarali, Tahliliy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish; G'oyaviy tarbiyani mustahkamlash; Ijtimoiy muhitni sog'lomlashtirish; Yoshlarni ijtimoiy loyihalarga keng jalb qilish.

Tarbiyaviy jarayonning asosiy yo'nalishlari, Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash quyidagi asosiy yo'nalishlarda olib borilishi lozim: Oilaviy tarbiya: Vatanparvarlik tuyg'usining ilk poydevori aynan oila bag'rida qo'yiladi. Ota-ona farzandida ona yurtga nisbatan mehr-muhabbatni shakllantirishi kerak.

Maktab va ta'lim muassasalari dars jarayonlarida, sinfdan tashqari mashg'ulotlarda tarixiy shaxslar, buyuk ajdodlarimiz merosi, mustaqillik g'oyasi asosida tarbiyaviy ishlar yo'lga qo'yilishi zarur. Ommaviy axborot vositalari va internet: Yoshlar ongiga ta'sir qiluvchi eng kuchli omillardan biri bu – media. Shu sababli, vatanparvarlik ruhidagi filmlar, ijtimoiy roliklar, maqolalar, motivatsion lavhalar muhim ahamiyat kasb etadi. Sport va harbiy-vatanparvarlik tadbirlari: Sport musobaqalari, harbiy mashg'ulotlar, “Vatan himoyachilari” klublari yoshlar ongida

fidoyilik va mas'uliyat hissini uyg'otadi.

Zamonaviy xavf-xatarlar fonida vatanparvarlik tarbiyasi Internetdagi turliyotg'oyalar, radikalizm, individualizm va milliylikdan begonalashuv kabi xavflar yoshlar ongini zaharlashi mumkin. Shu bois, ta'lim muassasalarida va oilada doimiy ravishda profilaktik suhbatlar, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazish zarur. Yoshlarni tanqidiy fikrlashga, mustaqil tahlil qilishga o'rgatish — ularni g'oyaviy tahdidlardan asrashning asosiy vositasidir.

Yoshlar – jamiyatning eng muhim kuchidir. Ularning qalbiga vatanparvarlik, milliy g'urur, tarixiy xotiraga hurmat, yurtga sadoqat tuyg'ularini singdirish – bu millatning ertangi taqdirini belgilaydi. Vatanparvar yosh – bu kelajakda yurt taraqqiyoti uchun astoydil mehnat qiladigan, yot g'oyalarga berilmaydigan, o'z qadriyatlarini asraydigan shaxsdir. Demak, har bir ota-ona, ustoz, ziyoli va davlat tizimi vakili yoshlar tarbiyasida faol bo'lishi shart.

Yosh avlodning ongida vatanparvarlik, milliy g'urur va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish – bu yurt kelajagiga qo'yilgan eng muhim investitsiyadir. Har bir ota-ona, ustoz, ziyoli va jamoatchilik vakili bu yo'lda o'z hissasini qo'shmog'i lozim. Chunki Vatanga muhabbat – bu faqat bayramlarda bayroq ko'tarish emas, balki har kuni halol yashash, ilm olish, yurt sha'nini himoya qilishga tayyor bo'lishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: Adolat, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T.: O'zbekiston, 2022.
3. “Ma'naviyat asoslari” darsligi. – T.: Ma'naviyat, 2020.
4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
5. Tarixiy shaxslar biografiyalari to'plami. – T.: Fan, 2019.
6. Axborot xavfsizligi va yoshlar siyosati bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami. – T.: Ilm Ziyo, 2023.
7. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T., 2021.
8. "Ma'naviyat asoslari" darsligi. – T.: Ma'naviyat, 2020.